

سرديبر محترم مجله دانشكده پرستاري مامايي اروميه :

با سلام و آرزوي توفيق روز افزون :

احتراما" ضمن عرض تشكر فراوان به جهت داوري مقاله اينجانب تحت عنوان «بررسي تاثير آموزش ويدئويي و حضوري بر ميزان آگاهي دانشجويان ترم يك پرستاري و مامايي در خصوص خودآزمائي پستان و ريسك فاكترهاي سرطان پستان در سال ۱۳۸۶»

مجددا" پاره اي توضيحات در خصوص نظرات داوران به حضورتان تقديم مي گردد:

۱-كلييه تغييرات به صورت underline مشخص شده است.

۲-نحوه امتياز دهی به صورت ليكرت بوده است كه توضيح داده شد.

۳- مواد و روشها به طور مفصل تر توضيح داده شده است .

۴-منابع اصلاح شد(۴و۳)

درپايان ضمن عرض تشكر مجدد اميدوارم توانسته باشيم متن مناسبي را تقديم حضورتان نماييم

ومن...التوفيق و عليه التكلان

ل- يکه فلاح

عنوان: «بررسي تاثير آموزش
ويدئويي و حضوري بر ميزان آگاهي
دانشجويان ترم يك پرستاري و
مامايي در خصوص خودآزمائي پستان
و ريسك فاكترهاي
سرطان پستان در سال ۱۳۸۶»

نویسنده: لیلی یکه فلاح - کارشناس ارشد آموزش
پرستاری- عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی
دانشگاه علوم پزشکی قزوین
الهه زارعی- دانشجوی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی
قزوین

آدرس: قزوین دانشگاه علوم پزشکی قزوین دانشکده
پرستاری و مامایی
تلفن:
۰۹۱۲۵۸۱۸۱۷۳
Leili_fallah@yahoo.com

عنوان: «بررسی تاثیر آموزش ویدئویی و حضوری بر میزان
آگاهی دانشجویان ترم یک پرستاری و مامایی در خصوص
خودآزمایی پستان و ریسک فاکتورهای
سرطان پستان در سال ۱۳۸۶»

نویسنده: لیلی یکه فلاح - کارشناس ارشد آموزش پرستاری- عضو هیئت
علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین
الهه زارعی- دانشجوی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قزوین
آدرس: قزوین دانشگاه علوم پزشکی قزوین دانشکده پرستاری و مامایی

چکیده:

مقدمه:

امروز سرطان پستان شایع ترین سرطان در زنان است و تعداد مبتلایان به این سرطان در ایران و سایر کشورها روز به روز در حال
افزایش است تحقیقات نشان می دهد سن ابتلا به این سرطان در حال کاهش است از سوی دیگر عدم تشخیص و درمان دیر
هنگام سرطان پستان، مبتلایان را به کام مرگ می کشاند از آنجایی که ارتقاء سطح آگاهی زنان و توجه آنان نسبت به ریسک
فاکتورهای این سرطان عاملی برای کنترل آن است و نیز از آنجایی که خود آزمایی پستان ساده ترین و در دسترس ترین راه
برای تشخیص زودرس این سرطان است به طوری که در ۹۰٪ موارد این تومور توسط فرد بیمار کشف می شود، بر آن شدیم که

تأثیر آموزش را بر میزان آگاهی دانشجویان پرستاری و مامایی ترم یک در مورد خود آزمایی پستان و ریسک فاکتورهای سرطان پستان بسنجیم.

مواد و روشها:

در این مطالعه ی نیمه تجربی کلیه ی دانشجویان پرستاری و مامایی ترم یک دانشگاه علوم پزشکی قزوین که شامل ۴۳ نفر بودند وارد مطالعه شدند. روش نمونه گیری به صورت سرشماری بود. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ای ۲۶ سئوالی بود که ۸ سئوال در مورد اطلاعات دمو گرافیک و ۱۸ سئوال در خصوص آگاهی از ریسک فاکتورها ونحوه ی انجام خودآزمایی پستان بود. ابتدا پرسشنامه توسط نمونه ها تکمیل گردید سپس آموزش ویدئویی و حضوری به مدت ۴۵ دقیقه در خصوص ریسک فاکتورهای سرطان پستان و نحوه ی خودآزمایی پستان توسط پژوهشگر ارائه گردید. یک هفته ی بعد پرسشنامه ی دوم مجدداً توسط نمونه ها تکمیل شد، داده های بدست آمده توسط نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: یافته ها نشان داد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش در دامنه ی سنی ۱۹-۱۸ سال و مجرد بودند. قبل از مداخله ۷۰/۹٪ از نمونه هایشگونگی آگاهی از ریسک فاکتورها و خودآزمایی پستان نداشتند. بعد از مداخله آگاهی آنها به ۵۸/۴٪ رسید. ۲۹/۵٪ نمونه ها از رادیو و تلویزیون، ۲۷/۲٪ از کتاب و روزنامه، ۴/۵۴٪ آنها از کادر پزشکی ۲۹/۵٪ آنها از دوستان و آشنایان و ۶/۸۱٪ نمونه ها از اینترنت اطلاعات خود را کسب کرده بودند. فقط ۲۳/۳٪ واحدهای مورد پژوهش خودآزمایی پستان را انجام می دادند و ۵۱/۹٪ آنها تمایل داشتند خودآزمایی پستان را جهت رفع نواقص خود به صورت حضوری انجام دهند.

بحث: با توجه به اینکه خودآزمایی پستان (BSE) باید از دوران دبیرستان در دختران انجام شود با این حال اکثر دانشجویان ترم یک با وجود علاقه ی فراوان، از نحوه ی انجام آن اطلاعاتی نداشتند لذا در این راستا مسئولان بهداشتی درمانی باید شرایطی را در دبیرستان ها فراهم کنند که تمام دانش آموزان از عوامل خطر سرطان پستان و خودآزمایی پستان آگاهی پیدا کنند.

کلید واژه ها: ریسک فاکتور، خودآزمایی پستان، سرطان پستان

Abstract:

Effectiveness of teaching by to methods in knowledge about BSE and risk factors of Breast cancer in Nursing and Midwifery students of Qazvin university medical science 2008.

Background:

Breast cancer is the most common type of cancer in women and the most common caused of death in women.

Breast self examination (BSE) and clinical evaluation have been revealed to be effective for early diagnosis.

The present study was conducted to determine effectiveness of teaching by to methods in knowledge of Nursing and Midwifery students of Qazvin university medical science about BSE and risk factors of Breast cancer.

Material & Methods:

For this Quasi –experiment study all of nursing & midwifery students of Qazvin university Medical science were collected by one Questionnaire with

26 Question about demographic information and risk factors of Breast cancer and BSE.

Results:

The mean age of students was 18 years.

The majority of samples (70/9%) before teaching were poor knowledge due to BSE, but after intervention better performance is achieved (58/4%).

Conclusion:

Most of the students had poor knowledge regarding self Breast examination and risk factors of Breast cancer. With respect to the importance and efficacy of self-examination in early diagnosis were highly suggest educational programs to promote knowledge and performance towards the breast cancer.

Keywords: Breast cancer-student-BSE

مقدمه:

امروزه سرطان پستان مهم ترین و شایع ترین سرطان در زنان است. این سرطان مهم ترین عامل مرگ ناشی از سرطان در زنان می باشد. همچنین در ایالات متحده از هر ۸ زن یک نفر در طی دوران زندگی خود به این سرطان دچار می شود (۱) از ریسک فاکتورهای سرطان پستان می توان سن (شیوع بیشتر در سنین بالای ۴۰ و بعد از منوپوز)، جنس (۹۹٪ در زنان)، ژنتیک (سابقه خانوادگی)، ژن های BRCA-1 و BRCA-2، حاملگی در سنین بالا، منوپوز بعد از ۵۵ سالگی و سابقه ی

سرطانهای آندومتر و تخمدان رانام برد (۲ و ۱). فاکتورهای هورمونی (قاعدگی زودرس کمتر از ۱۲ سالگی)، نداشتن حاملگی، یائسگی دیررس از ریسک فاکتورهای خفیف به شمار می روند. (۳) یکی از راههای مقابله با این بیماری و کاهش خطر مرگ و میر ناشی از آن تشخیص زودرس می باشد و از بهترین راههای تشخیص زودرس غربالگری است. از روش های خودآزمایی پستان (Breast Self-Examination=BSE)، معاینه ی کلینیکی توسط پزشک و یا کارکنان بهداشتی و ماموگرافی جهت غربالگری سرطان پستان می

باشد (۴۰۲). عقیده بر این است که BSE یک روش مهم و ثابت شده در تعیین توده های پستان می باشد و مشاهده شده که اکثریت زنان (۸۰٪) سرطان سینه را خودشان کشف می کنند (۵) از این رو می توان گفت خودآزمایی پستان باید به عنوان یک روش مورد قبول در کشورهایی که سرطان پستان یک مشکل بزرگ است و سرویس های ماموگرافی اغلب گران است، توسعه یابد. (۶)

با توجه به شیوع بالا و کاهش سن ابتلا به سرطان پستان در کشور ما و اینکه این سرطان شایع ترین سرطان هاست لزوم آگاهی دختران از سنین پایین (دوره ی دبیرستان) در مورد این سرطان بیش از پیش آشکار شده و غربالگری اهمیت ویژه می یابد و با توجه به اینکه خودآزمایی پستان ساده ترین و در دسترس ترین راه برای تشخیص زودرس این سرطان است، بر آن شدیم که تاثیر آموزش ویدئویی و حضوری را بر میزان آگاهی دانشجویان پرستاری و مامایی ترم یک دانشگاه علوم پزشکی قزوین درباره ی ریسک فاکتورهای سرطان پستان و خودآزمایی پستان بسنجیم.

مواد و روشها:

در این مطالعه ی نیمه تجربی کلیه ی دانشجویان پرستاری و مامایی ترم یک دانشکده ی پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین که شامل ۴۳ نفر بودند وارد مطالعه شدند. روش نمونه گیری به صورت سرشماری بوده و پس از مشورت با فرد دانشجویان ترم یک در صورت موافقت وارد مطالعه می شدند. ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه، پرسشنامه ای شامل ۲۶ سؤال بود که به دو بخش تقسیم می شد. بخش اول شامل ۸ سؤال در مورد

اطلاعات دموگرافیک (سن، وضعیت تاهل، سن فرد در اولین قاعدگی) و خصوصیات خانوادگی آنها مثل سابقه ی بیماری پستان در فرد و خانواده، سابقه ی سرطان پستان در بستگان، و بخش دوم شامل ۱۸ سؤال در خصوص آگاهی از ریسک فاکتورها و خودآزمایی پستان (BSE) و نحوه ی انجام خودآزمایی بود. نحوه امتیاز دهی به سوالات بر اساس لیکرت سه مرحله ای بود و بر اساس نمرات کسب شده آگاهی به سه رده زیاد-متوسط و کم تقسیم بندی شد.

جهت اعتبار و اعتماد ابزار از روش اعتبار محتوی و آزمون مجدد استفاده شد. لازم به ذکر می باشد که از نمونه ها جهت ورود به مطالعه کسب اجازه شد و شرکت در پژوهش با میل شخصی بوده است.

ابتدادر جلسه اول پرسشنامه، توسط واحدهای مورد پژوهش تکمیل شد سپس آموزش ویدئویی سخنرانی به مدت ۴۵ دقیقه در رابطه با ریسک فاکتورها و خودآزمایی توسط پژوهشگر ارائه گردید، سپس بعد از یک هفته مجدداً پرسشنامه ی دوم تکمیل گردید.

لازم به ذکر است که قبل از تکمیل پرسشنامه در مورد گرفتن آموزش مدون قبلی از نمونه ها سؤال شد، هیچکدام از جامعه پژوهش آموزش قبلی در این خصوص ندیده بودند، همچنین در مورد منبع آموزشی و تمایل فرد به انجام حضوری خودآزمایی پستان جهت رفع نواقص انجام معاینه به پرسش شد و میزان آگاهی قبل و بعد از آموزش مورد مقایسه قرار گرفت.

نتایج قبل و بعد از مداخله با استفاده از نرم افزار SPSS Version 15 و آنالیز داده ها بوسیله ی آزمونهای t مستقل و t زوج و کای-دو بررسی گردید.

نتایج:

در این مطالعه اکثریت واحدهای مورد پژوهش در دامنه ی سنی ۱۹-۱۸ سال قرار داشتند. ۲۳ نفر، ۱۸ ساله و ۲۰ نفر ۱۹ ساله و ۴۲ نفر مجرد بودند. رابطه ای بین متغیرهای سن، وضعیت تاهل، سطح تحصیلات، شغل و میزان آگاهی نمونه ها اختلاف معنی داری مشاهده نشد. اولین قاعدگی در ۹ نفر (۲۰/۹٪) در سن ۱۲ سالگی و کمتر از ۱۲ سالگی و در ۲۹ نفر (۶۷٪) در سن ۱۴-۱۳ سالگی و ۵ نفر (۱۱/۶٪) بعد از ۱۴ سالگی اتفاق افتاده بود. نتایج پژوهش نشان داد که قبل از مداخله ۳۹/۵٪ از واحدهای مورد پژوهش آگاهی کمی در مورد ریسک فاکتورها و نحوه ی خودآزمایی پستان داشتند ولی بعد از مداخله فقط ۴/۷٪ نمونه ها آگاهی شان در سطح کم بود. همچنین نتایج نشان داد که قبل از مداخله که فقط ۴/۷٪ نمونه ها آگاهی زیاد در مورد ریسک فاکتورها و نحوه ی

خودآزمایی داشتند که پس از مداخله ۴۶/۵٪ از واحدهای مورد پژوهش آگاهی زیاد داشتند و بقیه ی نمونه ها آگاهی شان در حد متوسط بود. با توجه به نتایج بدست آمده اختلاف معنی داری بین آگاهی قبل و بعد از مداخله وجود داشت. ($p=0/001$)

نتایج نشان داد که ۲۹/۵٪ از واحدهای مورد پژوهش از رادیو و تلویزیون، ۲۷/۲٪ از کتاب و روزنامه، ۴/۵۴٪ از کادر پزشکی، ۲۹/۵٪ از دوستان و آشنایان و ۶/۸۱٪ از اینترنت اطلاعات خود را در مورد BSE کسب کرده بودند ولی متأسفانه تنها ۲۳/۳٪ از نمونه ها خودآزمایی پستان را انجام می دادند. لازم به ذکر است که ۵۱/۲٪ از نمونه ها تمایل داشتند که خودآزمایی پستان را جهت رفع نواقص خود به صورت حضوری انجام دهند.

جدول شماره ۱: میانگین و انحراف معیار نمرات کسب شده از آگاهی در مورد خودآزمایی پستان و ریسک فاکتورهای سرطان پستان قبل و بعد از مداخله

مقایسه آگاهی قبل و بعد از مداخله				
df	t	انحراف معیار	میانگین	pvalue
۴۲	-۷/۴۲	۱۹/۹۵۶۸۴	-۲۲/۵۹۱	p=۰/۰۰

بحث: اصلاحیه

یافته های این پژوهش موید آن است که آموزش ویدیویی و حضوری تاثیر مثبتی بر افزایش میزان آگاهی دانشجویان داشته است. نتیجه فوق با نتیجه پژوهش مشابه شاهواری و قلی زاده در سال ۱۳۸۵ بر روی رابطین بهداشتی و دواتی در سال ۱۳۸۶ و فرخی در سال ۱۳۷۹ همخوانی دارد (۷ و ۹).

بر حسب نتایج این مطالعه قبل از مداخله ۳۹/۵٪ دانشجویان آگاهی کمی در مورد BSE داشتند. در پژوهش مشابهی که توسط عابدزاده در سال ۱۳۷۳ بر روی ماماها انجام شد آگاهی ماماها در مورد BSE در حد متوسط (۴۱٪) گزارش شده بود. (۱۰). در این پژوهش بین سن و وضعیت تاهل و نمره آگاهی ارتباط آماری معنی داری دیده نشد اما در پژوهش شاهواری و قلی زاده در سال ۱۳۸۵ با افزایش سن میزان آگاهی افزایش یافته بود و میزان آگاهی در متاهلین بیشتر از مجردین بود. (۷) همچنین در پژوهش عابدزاده و همکاران بین میزان تحصیلات و دانش BSE رابطه معنی داری وجود داشت. (۱۰) قبل از مداخله در خصوص فواصل انجام معاینه BSE ۳۷/۲٪، وضعیت بدن در هنگام معاینه ۴۴/۲٪ و نحوه ی انجام معاینه ۵۱/۲٪ واحدهای مورد پژوهش آگاهی ضعیفی داشتند که این آمار

حاکی از آن است که افراد ممکن است نگرش درستی داشته باشند ولی به دلیل کمبود منابع جهت آگاهی یافتن از نحوه ی انجام صحیح پروسیجر از نتایج خوب محروم بمانند.

با توجه به اینکه استفاده از نوارهای ویدئویی به عنوان یکی از استراتژی های آموزشی با ارزش در آموزش BSE شناخته شده است، می تواند عملکرد و مهارت خانم ها را در انجام این کار افزایش دهد.

از آنجا که خودآزمایی پستان ساده ترین و در دسترس ترین راه برای تشخیص زودرس سرطان

پستان است لذا آموزش به دختران در سنین پایین (در دوران دبیرستان) ضروری است و نیاز شدیدی به هوشیاری مسئولان جهت آگاهی دختران وجود دارد. ورنی و همکاران (۲۰۰۴) معتقدند که خودآزمایی پستان یک ابزار غربالگری موثر برای ضایعات پستان می باشد و اثربخشی آموزش خودآزمایی پستان باید به طور مرتب ارزیابی شود. (۱۱)

با توجه به بررسی های متعدد انجام شده در طی چند سال گذشته و با توجه به تاثیر آموزش با استفاده از رسانه ها و وسایل آموزشی پیشرفته پیشنهاد می شود که: با رعایت موازین شرعی از رسانه های جمعی برای آموزش به زنان و دختران جوان استفاده شود، همچنین توصیه میشود بر امر آموزش مراجعین به مراکز بهداشتی درمانی تاکید بیشتری شود و برنامه ریزی های مدونی جهت یادگیری دانش آموزان در دبیرستانها در مورد سرطان پستان و نحوه ی خودآزمایی پستان صورت گیرد.

تشکر و قدردانی:

بدین وسیله از کلیه ی دانشجویان ترم یک پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قزوین و خانم ها: زینب السادات حسینی زاده و مرضیه رئیسی زیارانی که در انجام این پژوهش ماریاری نمودند قدردانی می گردد.

منابع:

- 1-Christensen Bl,kockro Eo.Care Of patient with reproductive disorders In Christensen Bl,Kochro Eo. Adult Health nursing.Elsivier: Mosby 2003:259-31.
- 2-Phipps WJ, Monahn MD, Sand JK.Problems of breast. In : Phipps WJ.Monahn MD,sand Jk.Medical surgical nursing:health and illness perspectives. Philadelphia :Mosby . 2003; p: 1787-95.
- 3- Bruner& saudarth,Medical-Surgical Nursing, Edition 2004.
- 4- Dean TN, Armando E Ginloano Breast Cancer. In Jonathan [S.Berek.MD](#).Novak's gynecology. Philadelphia :wolters kluwer company . 2003:p:546-7.
- 5- Abramson DI.Breast-self examination:a new method. South Med J 1990;83:1005-8.

6- Haji-Mahmoodi M, Motahari A, Jarvand.s, Ebrahimi M, Haghghat SH, Harirchi I. Breast self examination : knowledge attitude and practice among female health care workers in Tehran , Iran. Breast J.2002; 8(4):222-5

۷- شاهواري زهرا، قلي زاده ليدا. تاثير آموزش خودآزمائي پستان بر آگاهي، نگرش و عملکرد رابطين مراکز بهداشتي درماني شهرستان گچساران. فصلنامه پرستاري ايران- دوره نوزدهم شماره ۴۶ تابستان ۱۳۸۵ ص ۴۳- ۵۰

۸- دواتي علي، جعفري فرهاد، اعظمي فاطمه. بررسي ارتباط سطح تحصيلات با انجام خودآزمائي پستان. كتابچه مقالات كنگره سرطان پستان دانشگاه علوم پزشكي شهيدبهشتي. مركز تحقيقات سرطان. تهران. ۱۳۸۶ ص ۱۶۱

۹- فرخي م. غفاريان شيرازي ح. مقابسه تاثير دو روش آموزش مستقيم و غير مستقيم بر مهارت و رفتار مادران در زمينه انجام خودآزمائي پستان در شهرستان بوشهر، طب جنوب سال سوم، شماره ۲ ۱۳۷۹ ص ۹۴-۹۶

۱۰- عابدزاده معصومه، سادات زهره، صابري فرزانه. بررسي دانش نگرش و عملکرد ماماهاي شاغل در مراکز بهداشتي و درماني شهر هران در مورد معايينه باليني پستان. فيض فصلنامه علمي پژوهشي دانشگاه علوم پزشكي و خدمات بهداشتي درماني كاشان دوره ۴ پاييز شماره ۱۵ ۱۳۷۹ ص ۴۹- ۵۵

11- Varney H, kriebs JM, Gegor LC. VARNEYs MIDWIFERY. 4th ed Sudbury Mass: jones & bartlet. 2004. p : 1144